

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ВІТАУТАСА ВЕЛИКОГО (ЛИТВА)

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

**«НАПРЯМИ ТА СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: ЕКОНОМІЧНІ
ТА ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ»**

15 лютого 2020 року

**Запоріжжя
2020**

Коноваленко Анастасія Сергіївна,
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри маркетингу
Таврійського державного агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного*

ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРОДУКТІВ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ

Захист прав та інтересів дітей є пріоритетним та стратегічним завданням держави, яке реалізується через створення чинного законодавства та діяльність відповідних органів влади. Необхідність аналізу впливу політико-правових чинників макросередовища полягає у тому, що вони створюють передумови для зміни стану ринку продуктів та послуг харчування для дітей.

Політико-правові чинники впливають на ринкове середовище через систему нормативно-правової бази, діяльність органів державної влади, систему політико-правових інститутів з питань забезпечення продовольчої безпеки та контролю виконання законодавчих вимог з цього питання. На стан бізнес-середовища також впливають політична стабільність, склад уряду, діяльність органів місцевого самоврядування, політичних сил та політичних лідерів, впливові громадські групи (ЗМІ, громадські організації, профспілкові об'єднання тощо), які своєю діяльністю опосередковано впливають на діяльність державних установ та окремих осіб шляхом часткового стримування свободи їх рішень та дій [1]. Наприклад, у розвинених країнах Західної Європи, Канаді, США спостерігається посилення впливу політичних партій та громадських об'єднань у питаннях захисту інтересі громадськості на окремих адміністративних територіях та на загальнонаціональному рівні. Таку тенденцію виробники враховують при планування маркетингової стратегії.

Особливу роль в аналізованому середовищі має політична стабільність, склад уряду й органів місцевої влади та їх повноваження, судова система. На сьогодні в Україні окремі питання продовольчої безпеки регулюються низкою законодавчих та нормативних актів, проте єдиного Закону досі не прийнято. Відсутня також єдина державна Концепція забезпечення безпеки харчування дітей шкільного віку, що спричиняє можливі виникнення ризиків на ринку продуктів харчування дітей шкільного віку.

Згідно з п. п. 1 п. 6 Сімейного кодексу України від 10.01.2002 р. № 2947-III правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття. В Україні повноліття настає з 18 років [2]. Отже, після досягнення 18-річного віку дитина розглядається як повнолітня людина, тож її харчування регулюється нормами чинного законодавства з питань

захисту прав споживачів. Здебільшого, прагнення суспільства до формування правової грамотності у сфері споживчої освіти відображається у дії нормативних документів сучасного міжнародного та українського законодавства, які регулюють систему споживчого виховання та навчання школярів в Україні, а саме: Декларація ООН «Керівні принципи для захисту споживачів»; Закони України «Про захист прав споживачів», «Про рекламу»; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації»; Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти в Україні»; Постанова Президії Академії педагогічних наук України «Про концепцію громадянського виховання дітей та молоді»; Резолюції Комітету Міністрів Ради Європи «Про освіту споживача у школах»; Концепція споживчої освіти (2008 р.) тощо.

Аспекти безпеки харчування дітей у шкільних закладах підлягає державному регулюванню, контролю з боку держави й органів місцевого самоврядування та забезпеченню харчування окремих категорій дітей за державний рахунок або за рахунок органів місцевого самоврядування.

Відповідно до підпункту 6 пункту «а» статті 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» організація харчування у закладах освіти, які належать територіальним громадам або передані їм, належить до повноважень органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади [3]. За організацію харчування учнів у закладах загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форм власності, додержання в них вимог санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм відповідальність покладається на засновників (власників), керівників цих закладів відповідно до частини 3 ст. 22 Закону України «Про загальну середню освіту» [4].

Згідно вимогам п. 4 Порядку організації харчування дітей у навчальних та оздоровчих закладах, затвердженого спільним наказом МОЗ та МОН від 01.06.05 р. № 242/329, відповідальними за організацію харчування дітей у навчальних закладах незалежно від підпорядкування, типів і форм власності, за матеріально-технічний стан харчоблоку (їдальня, буфет), дотримання вимог санітарного законодавства є засновники (власники), керівники цих установ і організацій (підприємств), які забезпечують харчування дітей. В Україні встановлено норми харчування в навчальних і оздоровчих закладах, які затверджено Постановою КМУ від 22.11.04 р. № 1591: перелік продуктів у грамах для одноразового харчування одного учня окремо для початкової та старшої школи із зазначеним рекомендованим вмістом у ньому білків, жирів і вуглеводів та його енергетичної цінності.

Постановою КМУ від 02.02.11 р. № 116 наведено контингент учнів, яким видається безплатне харчування за бюджетні кошти. Зокрема,

згідно з п. Порядку № 116 перелік доповнено такою категорією, як діти, що постраждали від аварії на ЧАЕС, та учні 1–4-го класів із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону від 01.06.2000 р. № 1768-III «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», а також зроблено застереження для вихованців груп продовженого дня, які можуть бути звільнені від плати за харчування за рішенням педагогічної ради навчального закладу, причому 10% – у повному розмірі та 15% – наполовину. Пункт 6 Порядку № 116 закріплює такі режими харчування: сніданок для 1–4-го класів, обід та підвечірок для груп продовженого дня початкової школи, обід для дітей пільгового контингенту та 5–7-го класів або обід і підвечірок при тривалому перебуванні у школі. Обід для дітей пільгового контингенту надається безплатно згідно з постановою КМУ від 19.06.02 р. № 856 «Про організацію харчування окремих категорій учнів у загальноосвітніх навчальних закладах».

Чинним законодавством України передбачено можливі варіанти організації харчування дітей у шкільних закладах: включення працівників шкільної їдальні до штату навчального закладу або укладання договору про надання послуг з підприємством громадського харчування. Як правило, подібне підприємство обслуговує низку навчальних закладів, якщо сума договору з ним не перевищує 200 тис. грн. В разі перевищення встановленого обмеження, укладення договору має проходити за тендером відповідно до ст. 2 Закону від 25.12.15 р. № 922-VIII «Про публічні закупівлі».

На сьогодні в Україні у сфері публічних закупівель спостерігається значний ризик впливу корупційних схем, що не обходить й сферу харчування дітей у навчальних закладах. За даними Служби безпеки України, кожного року втрати від корупційних схем у сфері закупівель досягали 10–15% (35–52,5 млрд грн) видаткової частини державного бюджету [5]. Протягом 2014–2018 років протидію корупції в Україні було визначено одним з пріоритетів державної політики. У 2014 році за підтримки МВФ та ЄС в Україні було ухвалено новий Закон «Про здійснення державних закупівель», а у 2015 році уряд розпочав пілотний проект із запровадження електронної системи державних закупівель ProZorro. Реформування системи публічних закупівель триває, залишаються актуальними необхідність запровадження низки правил та процедур регулювання обов'язків сторін, порядку оскарження рішень та вирішення конфліктів, які виникають у процесі закупівель, тощо.

За даними щорічного рейтингу, який оприлюднила міжнародна організація «Transparency International» за 2017 рік, у світовому Індексі сприйняття корупції Україна за рік покращила результат на один бал і отримала 30 балів зі 100 можливих. Індекс є оцінкою від 0 (дуже високий рівень корупції) до 100 (вкрай низький рівень корупції). Поруч із Україною у рейтингу з таким же результатом – Гамбія, Іран, М'янма

та Сьєрра-Леоне. Тим часом Росія набрала на один бал менше і посіла у рейтингу 135 місце (29 балів), Білорусь – 68-ме (44), Польща – 36-те (60). Таким чином, за винятком Росії, у рейтингу ТІ Україна стала найкорумпованішою країною Європи.

Негативно на стан ринку впливає політична нестабільність у державі та тривалий збройний конфлікт на Сході України. Міжнародні рейтинги підтверджують високий ризик політичної нестабільності в Україні на 2019 рік. За даними консалтингової фірми Eurasia Group політична ситуація в цілому у світі характеризується як найбільш небезпечна за останні 10 років [6]. З 10 зазначених політичних ризиків експерти на 9 місце помістили політичну ситуацію в Україні.

Політичні чинники прямо впливають на можливості розвитку ринку продуктів та послуг харчування для дітей, що потребує здійснення систематичного експертного моніторингу задля визначення потенційних загроз та можливостей розвитку бізнесу виробників продовольства та операторів послуг харчування в Україні.

Література:

1. Коноваленко А.С. Політико-правові чинники розвитку ринку продуктів харчування для дітей шкільного віку. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечнікова*, 2019. № 4 (77). С. 63-68.

2. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21-22. Ст. 135.

3. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.

4. Про загальну середню освіту : Закон України від 13 травня 1999 року № 651-XIV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 28. Ст. 230.

5. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки : Закон України від 8 липня 2015 р. № 1699-18 / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 46. Ст. 2047.

6. Україна проти корупції: Економічний фронт. Економічна оцінка антикорупційних заходів у 2014-2018 рр. – Дніпро: Середняк Т. К., 2018, – 85 с.

7. Top risks for 2019. *Eurasiagroup* : веб-сайт. URL: https://www.eurasiagroup.net/files/upload/Top_Risks_2019_Report.pdf